

Pärnumaa Omavalitsuste Liit (POL)

Mittetulundusühing Pärnumaa Omavalitsuste Liit asutati 22. jaanuaril 1992. aastal.

Asutajaliikmeteks olid 10 Pärnumaa esmatasandi omavalitsust: Halinga, Häädemeeste, Paikuse, Saarde Sauga, Surju, Tori ja Uulu vallad ning Pärnu-Jaagupi alev ja Kilingi-Nõmme linn.

Asutamiskoosoleku kokkukutsuja oli esmatasandi omavalitsuste eestseisuse esimees Margus Murulauk ning osa võtsid eespool nimetatud kümne omavalitsuse juhid. Asutamiskoosolekul kinnitati POL põhikiri ning valiti POLi esimees, kelleks sai Halinga vallavanem Endel Mäemets ning juhatus. Aegade esimesse juhatusse valiti lisaks esimehele ka 3 liiget: Paikuse vallavanem Aime Käärats, Häädemeeste vallavanem Rein Varep ja Kilingi-Nõmme linnaepea Kalle Kiipus.

Esimeses põhikirjas, mis registreeriti Pärnu Maavalitsuses 13.03.1992 sätestati, et POL on valdade, linnade ja alevi volikogude vabatahtlik ühendus, mille põhieesmärgiks on oma liikmete ühishuvide esindamine ja kaitsmine ning koostöö omavalitsusi puudutavates küsimustes.

Kui POL esimeses põhikirjas oli 41 punkti, siis kehtiv (2017) põhikiri kirjeldab liidu ja liikmete eesmärke, õigusi, kohustusi ja võimalusi 107 punktiga.

Liidu eesmärk aga on jäänud üldjoontes samaks.

Põhikirja on esmasest kinnitamisest alates muudetud üheksal korral: 07.01.1994; 01.12.1994; 10.10.1996; 10.06.1997; 18.06.2003; 28.04.2004; 22.04.2008, 27.01.2010 ja 28.01.2015.

Pärnumaa kohalikud omavalitsused (KOVid) pole kunagi kõik korraga POLi liikmed olnud. Liikmete arv on aja jooksul muutunud olles vahemikus 13-23 (omavalitsuste arv on vähenenud 24-lt 19-ni).

1997 aastal oli Pärnu maakonnas 23 KOVi, kellest 22 POL liikmed. Erimeelsuste tõttu astus volikogude otsuste alusel liidust välja 9 omavalitsust: Audru, Halinga, Häädemeeste, Vändra, Tootsi, Tori ja Kaisma vald ning Vändra alev ja Kilingi-Nõmme linn. Väljaastunudest 7 moodustasid 10. mail 1997 Pärnumaa Omavalitsuste Ühenduse.

Sellega tekkis Pärnumaale kaks maakondlikku KOV „katus“organisatsiooni, millest ühte (POL) kuulus 13 omavalitsust, teise seitse ning kolm Pärnumaa KOVi ei kuulunud kumbagi. Ühenduse tegevus väga aktiivseks ei osutunud (kuigi äriregistris jätkuvalt registreeritud) ning tasapisi hakkas POLi liikmelisus jälle suurenema.

Maakonna suurim omavalitsus, Pärnu linn astus esmakordselt liikmeks 2006. aastal.

2014. aasta augustis lõpetas Kihnu vald oma liikmelisuse Liidus, kuid 01.01.2015 astus Häädemeeste vald POLi liikmeks. Mis tähendab, et jätkuvalt ei ole üks maakonna omavalitsus POLi liige.

POLi kõrgemaiks juhtorganiks on üldkogu, kuhu vastavalt POL-i põhikirjale kuuluvad liikmete esindajad – reeglina omavalitsuse valitsuse juht ja volikogu esimees. Vastavalt vajadusele koguneb Pärnumaa volinike kogu ehk maakogu, et vahendada informatsiooni ning anda uusi tegevussuuniseid. Igapäevase POLi töö korraldamisega tegeleb juhatus ja büroo.

Kui esimene liidu juhatus oli nelja liikmeline, siis 21.12.1993 otsustati juhatus muuta 7-liikmeliseks, kus juhatus hakkas koosnema territooriumi suuruse põhimõttest. Üks koht väikeste valdade (Surju, Tali, Kaisma, Kihnu) esindajale, üks koht keskmiste valdade (Are, Koonga, Tõstamaa, Uulu, Varbla) esindajale, üks koht alevite ja väikelinnade esindajale (Pärnu-Jaagupi, Lavassaare, Tootsi, Vändra, Sindi), üks koht suurte valdade (Audru, Halinga, Häädemeeste, Paikuse, Saarde, Sauga, Tori, Vändra) esindajatele. Üks koht reserveeriti Pärnu linna esindajale (juhuks kui otsustab liikmeks astuda) ning juhatuses olid ka üldkogu poolt valitud liidu esimees ja aseesimees.

19.11.1997 üldkogus otsustati juhatuse suurus jätta 7-liikmeliseks, kuid muudeti juhatuse esindamise süsteemi. Juhatusse hakkasid kuuluma liidu esimees, aseesimees ning üldkogu komisjonide esimehed. Sel ajal olid moodustatud haridus- ja noorsookomisjon, arengukomisjon, sotsiaalkomisjon, kultuuri- ja spordikomisjon ning tervishoiukomisjon. 1.12.1999 otsustas üldkogu, et juhatusse kuuluvad kõik liidu liikmete valitsusjuhid. 1999 aastal oli liidus 16 liiget ja sama suureks kujunes ka juhatus, mis edaspidi kasvas vastavalt liitu astuvate omavalitsuste esindajate võrra. Suurim juhatus oli 23-liikmeline. Taoline süsteem kestis aastani 2008, kui POL juhatus muudeti kahe liikmeliseks, koosnedes juhatuse esimehest ja juhatuse liikmest. Juhatus kinnitatakse üldkogu poolt, juhatuse liikmed on täiskohaga töötajad, kes töötavad nelja-aastase juhatuse liikme lepingu alusel.

Kõige esimene palgaline inimene võeti liitu tööle 01.10.1992 ja selleks oli 0,5 ametkohaga sekretär Irina Peep (hiljem Luih). Esimeseks tegevdirektoriks sai 23.02.1994 Raivo Kaik. Alates 12.07.1996 oli liidu büroos 3,5 ametikohta: tegevidirektor, sekretär, koolitusspetsialist ja 0,5 kohaga raamatupidaja. Kuni 2013 aasta aprillini töötati avaliku teenistuse seaduse alusel. Tegevdirektori ametikoht kaotati 2008. aastal struktuuri ümberkorraldamise ja täiskohaga juhatuse liikmete tekkimisega. 2017 aastal on palgalisi inimesi neli: kaks juhatuse liiget juhatuse liikme lepingu alusel ning sekretär ja raamatupidaja töölepingu alusel.

Esialgu asus liidu büroo Paikuse vallas. 1996 aastal koliti Pärnu linna maavalitsuse majja, kus asutakse tänaseni.

POL liikmemaks koosnes algusaastatel ühest komponendist, milleks oli KOV elanike arv. Alates 2000 aastast on püsikulude liikmemaks kolme osaline, koosnedes: võrdsest osast kõigile liikmetele, kokkulepitud protsendist KOV tuludest ja elanike arvust. Kui 2011 aastal olid liikmemaksu määrad järgnevad: võrdne osa 9500 EEK, 0,2% KOV tuludest (eelmise aasta tulumaksu eraldis, arvestuslik maamaksu eraldis, kohalikelt maardlatelt laekuv kaevandustasu ja tasandusfond) ja 4,5 EEK KOV elaniku kohta. Siis 2017 aastal on: võrdne osa juhtimiskuludest 607€; tulude osa 0,2% ja elaniku kohta 0,55 senti. Erand on Pärnu linn, kes ei tasu 0,2% tuludest, kuid juhtimiskulude summa on tal 27246€, mis aja jooksul kasvab teiste liikmete 0,2% tulude osaga võrdselt. Pärnu linnale kehtib erand liikmeks astumisest alates.

Suur muudatuste aeg POLis algas 2007. aastal. Selleks ajaks oldi jõutud arusaamisele, et muutmist vajab struktuur ning sõnastada uued eesmärgid. Hakati koostama esimest Pärnumaa Omavalitsuste Liidu arengukava ning muutma liidu põhikirja. Arengukava koos põhjaliku tegevuskavaga kinnitati 17.12.2007 ning uus põhikiri ja juhtimisstruktuur 22.04.2008. Arengukava kehtib kuni 2017. aastani ning seda ei ole kümne aasta jooksul muudetud. Igaastaselt vaadatakse üle ja täiendatakse tegevuskava. Jätakuvalt on juhatusele ja üldkogule abiks tegutsemas teemapõhised komisjonid, mida 2017. aastal on seitse: revisjonikomisjon, arengukomisjon, koolituskomisjon, sotsiaalkomisjon, haridus- ja noorsookomisjon ning ühistranspordikomisjon.

Kui liidu algusaastatel oli põhitegevuseks kaasaaitamine ja koostöö kohalike omavalitsuste loomisel ja tööerakendamisel, siis kolmandal tegevusaastal tõusis esiplaanile valdade-linnade koostöö organiseerimine kohaliku omavalitsuse korralduse seadusega ette nähtud ülesannete täitmisel. Esmaseks sai KOVide riigi seadustega ettenähtud dotatsioonide ja toetuste kättesaamise tagamine. KOVidele oli antud rida ülesandeid, kuid raha nende täideviimiseks mitte. Teiseks suuremaks probleemiks oli maakondlike õpilas-, kultuuri-, ja spordiürituste rahaline toetamine, sellealaste traditsioonide jätkamine. Finantseeriti ka õpetajate ja

kultuuritöötajate koolitust. Omavalitsuspoliitikute ja -ametnike koolitus oli väga aktuaalne. Palju otsiti ja tehti ise, sest pakkujaid sel ajal ei olnud.

Ettepanekud Riigikogule ja EV Valitsusele seadusandluse täiendamiseks või muutmiseks olid rohked. Suur abi siin oli ka Eesti Omavalitsusliitude Ühendusel.

Ametnike koolitamine, seaduseelnõude kooskõlastamine, kultuuritraditsioonide säilimise tagamine ja uute maakondlike tegevuste loomine olid teemaks algusaastatel ja on teemaks tänaseni.

Olenemata liikmete arvust, juhtidest ning majanduslikust olukorrast on POL alati pidanud tähtsaks mõnda traditsiooni. 1995 aastal alguse saanud augustiseminar (varasemalt Lepadina seminar-laager) ja 1998 aastal lisandunud kevadseminar (varasemalt arengupäevad) on katkematult toimunud tänaseni. Iga-aastased on ka kevadised õppereisid välisriikidesse.

Koolitusspetsialisti ei ole, kuid jätkunud on teemapõhiste koolituste, seminaride ja infopäevade korraldamine KOV ametnikele. On toimunud 3 suuremahulist koolitusprojekti (rahastatud EL vahendite kaasabil) aastatel 2006, 2008-2009 ja 2010-2011.

2000 aastal sõlmiti koostööleping Västmanlandi Omavalitsuste Liiduga. Tänaseks on koostöö paraku katkenud.

Lisaks koolitusprojektidele on viidud läbi mitmeid teisi ühiseid projekte.

2003 Põhjamaade Ministrite Nõukogu kaasfinantseerimisel põhjamaade projekt, mille raames toimusid seminarid Eesti, Rootsis ja Soomes. Samal aastal KIK projekt „tervisele ohutu joogivee valik Pärnu maakonna 8 vallas“.

Kui varasemalt tegeles liit RIP rahade kooskõlastamise ja jaotamisega, siis 2004 koostati ja kiideti heaks esimene KOIT- kava nimekirj.

2006 aastal paigaldati koostöös CORD OÜ-ga Pärnumaa 13 omavalitsusse 29 lokaalset WiFi leviala.

2007 asutas POL Sihtasutuse Pärnumaa Turism.

2007. aastal alustati liidu arengukava koostamist, mis kinnitati sama aasta detsembris.

Samaaegselt arengukava koostamisega toimus põhikirja muutmine ja uue juhtimisstruktuuri elluviimine ja dokumentide kooskõlla viimine. Kõik sai tehtud 2008. aasta kevadeks.

2008 aastal sai teoks esimene Maakogu, ajavahemikul 2008-2017 on neid toimunud 6.

2009 Rakendus POLi maakondlik arengufond, millest esimene rahaeraldus läks Pärnumaa Külustuskeskuse ehitamise kaasfinantseerimiseks.

Samal aastal said alguse kaks suurt Norra EMP poolt rahastatud projekti: „Pärnu linna ja lähiümbruse võrgustikke siduva teemaplaneeringu koostamine“ ja „Vändra alevi, Vändra, Tootsi, Kaisma ja Järvakandi valdade ühinemiste ettevalmistamine“. Projektid lõppesid 2011. 2011-2013 oli lisaks igapäevastele tegevustele rohkelt suuremahulisi ettevõtmisi.

Projekti „Pärnumaa Keskkonnahariduskeskuse infrastruktuuri väljaarendamine“ raames ehitati imeilus Pärnumaa Keskkonnahariduskeskus. Lisaks ehitati kaheksasse omavalitsusse kümme välikorvpalliväljakut. Toimus esimene ühine elektri ostmise hange. Rahastati Lottemaa ehitamist, mis avati 2014 suvel.

2015. aastal jätkati erinevate uuenduste ellu viimist. Käivitus piirkondade konkurentsivõime tugevdamise toetuse (PKT) programm ning muudeti POL põhikirja, täiendati tegevuskava ja alustati ettevalmistustega Eesti Vabariik 100 juubeliks. Valmis asutuse uus veebileht.

Keskkonnahariduskeskuse ehitushanke esialgse võitjaga, kes oli loobunud lepingu sõlmimisest. 2015 aastal taaslustati Pärnu lennujaama renoveerimise projekt. POLi büroo koostöös Pärnu linnavalitsuse, maavalitsuse, SA Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskuse (PEAK), SA Pärnumaa Turismi (SAPT), turismiettevõtjate ja Pärnumaalt valitud riigikogu liikme Andres Metsojaga viis läbi ulatusliku meediakampaania, millega tõmmati tähelepanu lennujaama renoveerimise vajadusele. 2016. aastal telliti Rootsi ettevõttelt LFV Aviation Consulting AB-lt põhjalik eelanalüüs lennujaama renoveerimisvajaduse kohta. Aasta jooksul

toimused erinevad kohtumised lennujaama nõukogu, ministrite ja riigikogu liikmetega, et selgitada võimalikele otsustajatele Pärnu lennujaama olulisust. Selgitustöö jätkus 2017 aastal. 2016. aastal jätkati veebilehe www.pol.parnumaa.ee täiendamisega, lisades info inglise ja vene keeles. Lisaks trükimeedias erinevate artiklite ja arvamused avaldamisega, sõlmiti koostööleping Tre raadioga, mille tulemusel toimusid aasta jooksul igal neljapäeval kell 11.30-12.00 Tre raadio Pärnu stuudios omavalitsuste liidu pooltunni saated Pärnumaa KOV juhtide, partnerite esindajate ja erinevate maakondlike suursündmuste eestvedajatega. Saatesarja eesmärk oli tutvustada maakonna omavalitsusi, koostööorganisatsioone, POLi tegemisi ja sündmusi. Kokku toimus 44 saadet, kus olulistest tegemistest ja vahvatest ettevõtmistest Pärnumaast käis rääkimas 50 erinevat inimest.

2016. aastal oli palju tegemist ka haldusreformiga ning presidendi valimisega.

Haldusreformiga seoses võeti lisaks juhatuse ja büroo panusele appi Pärnu linnapiirkonna ühinemiste koordinaatoriks Margit Suhhostavets. Selleks otstarbeks taotleti toetust Euroopa Liidu sotsiaalarangu fondist. Pidevalt täiendati läbirääkimiste arendes liidu veebilehte värskelt informatsiooniga ning võimaluste piires aidati ja nõustati kohalikke omavalitsusi. Aasta lõpuks oli enam-vähem selge 2017 oktoobrist tekkivad uued Pärnumaa omavalitsused. Artikli koostamis hetkel teada oleva info põhjal väheneb omavalitsuste arv pärast 2017 aasta valimisi 19-lt 7-le. Lõplik tulemus sõltub Hädemeeste ja Saarde erisuste ja Tõstamaa valla rahva arvamusega arvestamisest Vabariigi valitsuse poolt

2016 aastal lisas põnevust sügisel toimunud presidendi valimised. Eesmärgiga säästa liikmete aega ning anda kõikidele presidendiks pürgijatele võimalus kohtuda kohalike omavalitsuste juhtide ja võimalike valijameestega, kutsus liidu büroo 10. augustil 2016 kõik presidendi kandidaadid Pärnumaale ühisele tutvustusele ja arutlusele. Kohal olid Marina Kaljulaid, Siim Kallas, Mart Helme, Urmas Paet, Mailis Reps ja Eiki Nestor. Kokkuvõtvalt oli huvitav ja hariv kohtumine.

2016 aasta teises pooles alustati koostöös Pärnu maavalitsuse ja PEAKiga DigiTee projekti käivitamist. Projekti idee ja eesmärk on ühendada kõik Pärnumaa majapidamised ülikiire internetivõrguga (valguskaabliga). Projekti kaasati Hanila ja Lihula vallad Läänemaalt, kuna haldusreformi järgselt moodustavad nad koos Varbla ja Koongaga Lääneranna valla Pärnumaa koosseisus. 2017 aasta jaanuari lõpuks viidi läbi elanike sooviavalduste kogumine, misjärel asuti võrke planeerima.

POLi toetab rahaliselt SA Pärnumaa Turismi, MTÜ Pärnumaa Spordiliitu (PSL), MTÜ Pärnu Maakoolide Spordiliitu, MTÜ Pärnumaa Rahvakultuuri Keskseksi (PRAKS), SA Jõulumäe Tervisespordikeskust, SA Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskus ning alates 2017. aastast ka Pärnu haigla koosseisus olevat laste ja noorte vaimse tervise keskust. Koostöö ja toetus eespool nimetatud partneritele on oluline kogu Pärnumaa arengule ja elukeskkonnale, lähtudes nii kohalikust elanikust kui külastajast.

Eesti kultuuri säilimine on oluline kõigile eestlastele. Meie suur ühine traditsioon on laulu- ja tantsupeod. Pärnu maakonna laulu- ja tantsupeod toimuvad suures osas koostöös PRAKSiga. Üleriigiliste laulu- ja tantsupidudesse panustab POL kogu maakonna delegatsiooni jaoks ca 95% rahalistest vahenditest ning büroo tööjõuga, olles abiline maakonna kuraatorile ning korraldades maakonna tantsijate ja lauljate mõnusat ja turvalist olemist peo ajal Tallinnas. Nii on see olnud aastaid, oli 2014 aasta laulu- ja tantsupeo ajal ning 2016 aastal algasid ettevalmistused 2017 toimuvaks noorte laulu- ja tantsupeoks.

Lisaks tegevustoetustele kaasfinantseerib POL jätkuvalt maakonna hariduse-, kultuuri-, spordi-, sotsiaal- ning teisi ühisüritusi ning tegevusi.

Ühiselt Pärnu Maavalitsusega tunnustatakse iga-aastaselt Pärnumaa haridustöötajaid.

Et tänada ja tunnustada maakonna tublisi kultuuri- ja sporditegijaid korraldab POL koostöös maavalitsuse, PRAKSi ja PSLiga iga-aastast tänugalat „Tähesära“.

Pärnumaa Omavalitsuste Liit annab välja aasta kultuuriauhindu (aasta tegija, aasta üllataja, aasta toetaja) ja noore kultuuritegija ja noore sportlase stipendiumi.